

Especial Jocs Florals

Editorial

Patria, fides, amor

Corria l'any 1323 quan, a Tolosa de Llenguadoc, la Sobregaia Companyia dels Set Trobadors organitzà per primera vegada un certamen literari amb el nom de Jocs Florals. L'occità i el català, llengües germanes llavors encara menys distanciades, hi aportaren les seves millors plomes. Des de 1393, passaren a celebrar-se a Barcelona sota l'auspici dels monarques catalanoaragonesos.

Desapareguts durant segles, els Jocs Florals foren recuperats el 1859 per iniciativa de Víctor Balaguer, convertint-se ràpidament en un dels màxims exponents de la Renaixença. S'establiren tres categories: la Flor Natural a la poesia amorosa, l'Englantina d'Or a la poesia patriòtica, i la Viola d'Or i Argent a la poesia religiosa. Aquell qui obtenia el premi en les tres modalitats era coronat Mestre en Gai Saber.

Malgrat les vicissituds polítiques i els conflictes a què ha estat sotmès el país, els Jocs Florals de Barcelona s'han continuat celebrant, si bé sovint a l'exili. Com en temps pretèrits, els millors escriptors en la nostra llengua hi ha participat i estat premiats.

Des de Nosaltres Sols! vam decidir recollir aquesta torxa i organitzar el

nostre propi certamen literari emparant-nos en aquest esperit amarat de segles de tradició perquè creiem fermament que l'art, la llengua i la literatura són eines indispensables i pilars fonamentals de la tasca de reafirmació nacional que Catalunya necessita.

L'entrega de premis es va celebrar el passat 18 de maig al Centre Sant Pere 1892 de Barcelona, amb una notable presència de públic i militants.

Fou guardonat amb la Flor Natural en la categoria de poesia Roc Vilaró, amb *Arrels*, una rima mistralenca en què s'aferria al paisatge per reafirmar la seva identitat.

El premi de narrativa, la Viola d'Or i Argent, fou per *El perdó*, de Iana Robert, un sacrifici d'amor per la pàtria, sang vessada per evitar vessar més sang.

L'Englantina d'Or al millor assaig se l'endugué Nectaria Gheorge amb *Besar l'immòbil*, una reflexió sobre l'espiritualitat i la feminitat a través de la devoció quotidiana.

Sense proposar-s'ho, doncs, els tres premis escollits pel jurat reflecteixen aquell lema amb què se'ls va investir al segle XIX: *Patria, fides, amor*.

Adicionalment, els organitzadors del certamen cregueren convenient instaurar un nou premi, en la categoria d'il·lustració, per tal de reafirmar la connexió indeleble entre les arts literàries i plàstiques i el poder d'ambdues de donar forma al *mythos* nacional. La Copa Artística fou per a *Patrimoni*, de Martina Vendrell.

Trobareu les quatre obres premiades en les pàgines següents. I a la contraportada, un comentari d'actualitat de *Pere Antoni*, qui, mitjançant un repàs de la història dels frescos de Sixena, ens confirma, un cop més, una de les màximes de la política espanyola: tot allò que no està fixat a la paret —i, a vegades, fins i tot allò que ho està— és susceptible d'ésser utilitzat com a arma llançívola contra la nació catalana, i l'art no n'és excepció.

Potser caldria reformular el lema.

Patria, fides, amor, politice?

ICB

VIOLA D'OR I ARGENT

Obra premiada en la categoria de Narrativa

El perdó

El Sol, tal com feia cada matí, s'alçava lentament per sobre l'horitzó situat a llevant i començava a il·luminar un altre dia, acompanyat pels colors càlids de l'aurora. La claror de l'astre poc a poc arribava als carrers i es filtrava per les finestres de les cases. El dia es despertava juntament amb els ciutadans que mantenien la ciutat enfeïnada, obrint les portes de les cases per començar una altra jornada.

Els rajos de sol van arribar a acariciar el cos nu de la jove reina que jeia còmodament sobre el seu senzill llit, arraulida prop d'una de les cantonades, coberta per un fi llençol que lluitava per mantenir el fred de la nit fora de la seva pell delicada. L'únic moviment que es mostrava era el de la seva respiració, pausada i profunda. Dormia plàcidament. La seva esquena era escalfada per la persistència de l'astre del dia, fent que el fred fugís fins a les cantonades de la seva cambra, deixant que el cos es pogués escalfar. Finalment, va obrir els ulls.

Els cavallers estaven ocupats ajustant-se l'armadura metàl·lica sobre el cos, no tenien temps per perdre. Cada un d'ells acariciava el metall desgastat pels cops, desitjant que aquesta interminable guerra arribés a la seva fi, però cada dia que passava eren vides perdudes i cada cop l'esperança minvava juntament amb el nombre d'homes que quedaven dempeus. Ningú va posar-se el casc, simplement el duïen sota el

braç per després formar les poques files que podien davant els cossos dels homes perduts. La nit de dol havia acabat. Havien de cremar els cossos. Davant la vista del foc, molts abaixaven el cap per intentar escapar de l'escena mentre d'altres resaven perquè les seves ànimes poguessin trobar la pau lluny del conflicte. Després resaven per a ells mateixos, per no perdre aquesta guerra, per no veure més companys d'armes caure ni morir, per no perdre la vida al camp de batalla i poder tornar a aquell lloc que anomenen casa. Un cop es col·loquessin el casc, havien d'agafar les armes per anar a batallar. Però ningú es queixava.

La jove reina estava asseguda a la vora del llit. Els llençols ja li havien lliscat sobre la pàl·lida pell fins a caure desordenats sobre el matalàs. Els peus descansaven sobre la pedra freda del terra, acostumant-se lentament a la temperatura. Va acabar aixecant-se per dirigir-se amb passes lentes fins a la banyera de fusta que es trobava a pocs metres. Va passar els dits per la superfície de l'aigua, fent un somriure amarg en notar que la seva temperatura era inferior a la de la pedra situada sota els seus peus. Igualment, va introduir-se dins la banyera, abraçant el seu cos en un intent de protegir-se d'aquell fred glaçant. Un cop va acostumar-se a la temperatura, es va esbandir la cara per just després notar la transparència cristal·lina que

descansava dins el recipient. Poc després es va aixecar per sortir, deixant les passes mullades marcades al terra, traçant un curt camí fins a la petita taula on es trobava la seva roba. Un vestit blanc senzill i un tros de tela translúcida curt. Va posar-se el vestit, ajustant la tela curosament al seu cos, per després col·locar la tela translúcida pel cap per així cobrir els seus ulls, tenia la mida perfecta. Va caminar fins a la porta, apartant-la del seu camí. No necessitava un acompanyant, sabia perfectament on anava.

El xoc entre els talls d'armes enemigues ressaltava entre els crits dels cavallers, les armes platejades es trobaven amb les de color negre mentre les dues intentaven ferir a l'oponent que tenien davant. Els cossos buits d'ànima descansaven sobre estanys de la seva pròpia sang, sense haver pogut fer un últim desig. Aquells ferits lluitaven per sobreviure, resant per no dessagnar-se fins a una lenta mort mentre continuaven atacant els enemics que se'ls hi presentaven davant. Aquella no era la primera batalla del dia i, molt probablement, tampoc seria l'última, però poc semblava importar. Mentre les armadures no cedissin, continuaven lluitant. Havien de seguir lluitant. Si no ho feien, serien els innocents els que patirien, i això no s'ho podien permetre.

La jove reina seia sobre el trontollant carro de mercaderies sense rebre ni

una sola paraula de l'auriga. L'únic soroll que arribava a les seves orelles era el so del moviment de les rodes sota d'ella, acompanyat d'infinits xiuxiuejos parlats entre els ciutadans del carrer, tot i no poder entendre el que deien. Després de recórrer l'interminable passadís, el carro va deixar enrere les portes de la muralla, que van quedar obertes després del seu pas. Fora la ciutat emmurallada, la suau brisa va revoltar els seus fins cabells, provocant-li pessigolles al rostre. La reina va riure suaument davant aquella sensació, observant com la porta es feia cada cop més petita. Va alçar la mà al nivell dels seus ulls, la porta havia aconseguit ma mida de dues de les seves falanges i els soldats que la protegien ara eren més petits que les formigues, simplement va somriure.

Els cavallers d'armadura platejada van inclinar-se davant la seva monarca, interrogant-se entre ells amb la mirada per preguntar què feia la jove reina a les portes del seu campament. Ella només els va dirigir una mirada, sense dir ni una sola paraula, per després acomiadar-se silenciosament de l'auriga,

encaminant-se cap al camp de batalla. Els pocs que van poder aixecar-se per intentar parar les seves passes van arribar massa tard.

Dins el camp de batalla, la pal·lidesa del seu vestit i pell ressaltava entre la pols aixecada per les pesades passes metàl·liques i el mar d'armadures de dos colors. Ella traçava una línia recta amb el seu pas. Els cavallers, amics o enemics, s'apartaven del seu camí, parant la batalla per observar-la. D'aquesta forma, i sense interrompre el seu pas, va arribar a les portes del campament enemic. Allà mateix es va agenollar. Allà es va esperar, amb les mans enllaçades davant el pit. Semblava estar resant, però no ho feia. Quan el Sol es trobava sobre el seu cap, el general enemic es va presentar. Els seus cavallers la van rodejar, curiosos per saber que passava. La reina va alçar la veu per demanar una única cosa: que protegissin la seva gent. El general va entendre les seves paraules i va assentir, acostant-se perillosament a ella. La jove va alçar els braços en la seva direcció, com si estigués lloant la seva presència, i va dirigir la mirada al cel, deixant el seu coll al descobert

mentre dirigia la mirada a l'astre que proporciona escalfor per última vegada. El general va desembeinar i va apropar el tall al coll de la noia, tots els cavallers ho observaven sorpresos, però ningú ho va parar. Molts van apartar la mirada en veure com una llarga línia vermella travessava el coll d'ella després del moviment de l'arma. El carmesí va lliscar de les comissures dels seus llavis, que encara mantenien el somriure, i, amb la poca força que li quedava, va estirar-se a terra, quedant arraulida. Les llàgrimes van ocupar alguns ulls, que havien col·locat les seves joves filles en aquella imatge. Ningú va poder veure com el son etern s'apoderava d'ella.

Aquella tarda, la cavalleria de la reina va rendir-se i els cavallers d'armadura negra van entrar a la ciutat. Un parell de segles més tard, just al lloc on la jove adolescent va morir, s'alçava un gran arbre d'arrels gruixudes i la llegenda de la reina que va intercanviar la seva vida per la pau encara seguia.

Iana Robert

FLOR NATURAL

Obra premiada en la categoria de Poesia

Arrels

A Osona, un poble prop dels cels
creix ancorat a les arrels,
on a l'acaballa del curs,
ràpidament tothom s'afanya
per pujar de nou la muntanya
on hi ha la vila, dins dels murs.

El vilaró es diu Taverdet
i per no ser més que un poblet,
no és sinó un indret al món únic:
arbres cantors, cases d'ocells,
amb muntanyes com a castells
fan de tot ell un mont bucòlic.

Contemplant sobre el mirador,
veus als confins de l'horitzó
com l'immens paisatge s'allunya,
i on sota la seva mirada
dormint hi jau sola estirada
tota la bella Catalunya.

Oh, sòl etern!, monts divins!
Quiró d'herois i paladins!
De ta llengua són els meus llavis,
ma sang brolla de faç més pura
del bressol de jo criatura,
sa sepultura dels meus avis.

Oh, corona dels oceans,
comtessa dels mediterrans
que amb recel de Tunis i Itàlia
s'entrona i regna a Barcelona,
car per guia tot peix, tota ona,
(mira a) usa la creu de Santa Eulàlia.

A ta selva alces les grans columnes,
troncs amagant rius i llacunes,
on un silenci viu murmura,
amb cant de grills, fulles i fonts
la rica música dels sons
de l'orquestra de la natura.

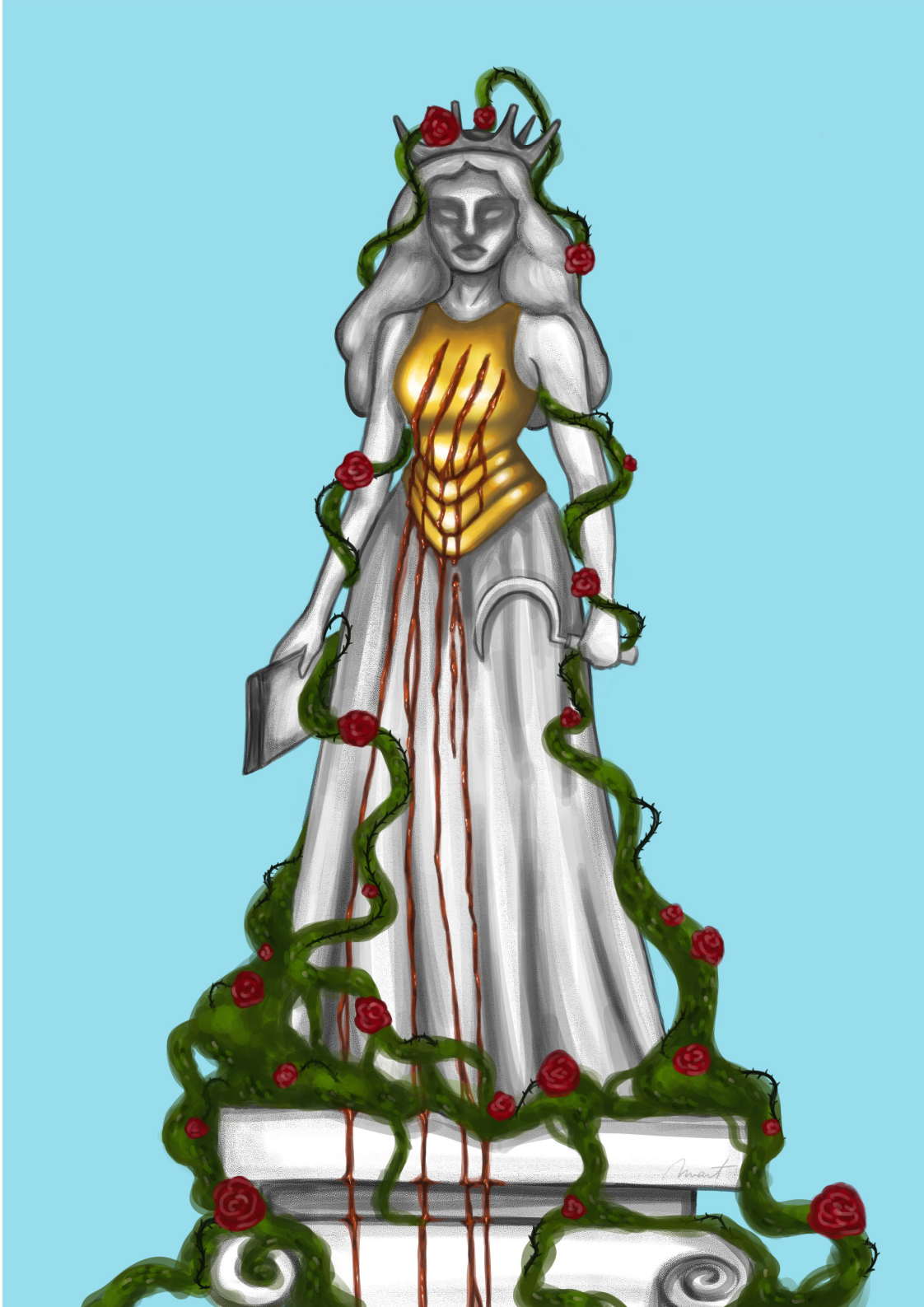
Mon mal ve en partir a la ciutat
quan tot moix, dic per comiat:
"Adeu! Torno a la terra baixa!
Boscós, silencis ciutats de pau,
jo us dic cor amb mà, adeu-siau!
Dolgut, el meu d'aquí no marxa".

Allà, sota el sol de la serra
s'arrela el català; s'aferra a
guardar per treva, fins en guerra,
la pàtria, el poble, la terra.

Roc Vilaró

COPA ARTÍSTICA

Obra premiada en la categoria d'Il·lustració

Patrimoni, de Martina Vendrell

ENGLANTINA D'OR

Obra premiada en la categoria d'Assaig

Besar l'immòbil

Una teologia d'encaix, sabates i tendresa sacra

La teologia no sempre s'aprèn als llibres. De vegades, neix en allò intocable, en els gestos que no es diuen, en la tendresa que s'amaga rere el sagrat. Des de petita, la religió m'ha parlat més en el murmurí de la pell que en les paraules. M'ha parlat del femení, de la suavitat al rostre de la Verge, del desig de tocar l'inabastable. Aquest assaig no cerca una comprensió teològica convencional, sinó explorar com el desig, el joc i la tendresa poden ser camins cap al diví, sense necessitat de paraules, només amb el gest silenciós d'un petó en unes sabates.

Des de petits se'ns ensenya com mirar allò diví. Se'ns diu qui és Déu, com s'estima Déu, a qui cal resar. Ens col·loquen davant figures estàtiques, fredes, solemnes, i esperen que els parlem com si ens poguessin escoltar. Però a vegades, per sota dels ritus, de les paraules correctes, de l'encens i els missals, floreix en silenci alguna cosa més íntima i més real. Una forma d'amor que no cap en les definicions, un desig que no es pot anomenar sense sentir vergonya, una tendresa tan profunda que sembla herètica.

Sempre m'ha costat connectar amb el masculí dins la religió. Déu, Jesús, Pere, Pau... mai em van dir res. Em semblaven aliens, distants, indiferents a la meua manera de mirar el món. Maria Zambrano ho deia així: només en solitud se sent la set de veritat. En canvi, el femení

sagrat m'ha atret des de sempre. La delicadesa en el rostre de la Verge, el gest compassiu d'una santa, el silenci adolorit d'una imatge dels Dolors. L'experiència del diví sempre m'ha arribat sempre embolcallada d'encaix.

Recordo que, de petita, la meua mare treballava a l'església del poble. Jo l'acompanyava, moltes vegades sense entendre gaire què hi feia, només sabent que aquell espai feia olor de fusta vella, de cera cremada, de flors en descomposició lenta. Em fascinava una imatge concreta: la Mare de Déu dels Dolors. Sempre dreta, alta, inaccessible. La veia com es veu una reina des de la multitud: amb una barreja de respecte, curiositat i un pessic de desig infantil.

Hi havia alguna cosa d'ella que m'atreia. El vestit, el mantell, el dolor contingut en la comissura dels llavis. Però, sobretot, em cridaven l'atenció les seves sabates. Hi havia alguna cosa ridículament humana en imaginar que sota aquell vestit, sota la solemnitat, sota les teles pesants... hi havia unes sabatetes. Com si això la fes real. Com si el gest d'aixecar-li el vestit (sempre dissimuladament, sempre com un joc secret) fos una manera d'apropar-me a ella. De dir-li: jo et veig sencera.

I ho feia. Li aixecava el vestit a la Verge per veure-li les sabates. A vegades ho feia per impuls, altres

amb un pla clar. I, quan finalment les vaig veure per primera vegada, vaig sentir una barreja de sorpresa i tendresa. Eren diminutes. Sabates reals. De persona. No un cilindre de guix sense forma: uns peus que podrien haver caminat. Des de llavors, cada vegada que podia, posava la mà sota el vestit i li besava les sabates.

Amb els anys vaig anar creixent. Físicament, és clar. Però també en la manera d'accedir a ella. Al principi, només podia tocar l'encaix de la faldilla, després el vellut del vestit, més tard les mans. El dia que vaig arribar a les seves mans va ser com un ritu secret: les hi vaig agafar i les hi vaig besar al dors, com si sabés que així es saludava una reina, una dama o una mare. No recordo que ningú m'ho hagués ensenyat.

La relació que tenia amb ella no era exactament la d'una nena devota. Era una cosa més profunda, més corporal, més semblant al desig, a l'amor. No un amor sexual ni romàntic. Però tampoc era pur fervor espiritual. Era un desig de bellesa, de tacte, de presència. De saber que allà hi havia algú a qui podia mirar de tu a tu, encara que ella no baixés del seu altar.

I potser per això mai no vaig connectar amb les figures masculines. Perquè eren inaccessibles, fredes, grandiloqüents. Excepte Sant

Sebastià, el més vulnerable, el més bell de tots, l'efeb. I Sant Nicolau, però només perquè, en el meu somni infantil, era qui em portava regals el sis de desembre. La resta em semblaven decoratius. En canvi, les verges, les santes, les màrtirs em parlaven des d'un altre lloc. Des d'un silenci que es podia tocar.

Amb els anys he pensat molt en això. En com la religió ens ensenya a mirar, però també en com ens ensenya a no mirar del tot. A ignorar el que és obvi. Com aquella homoeròtica evident en tantes obres sacres, aquella bellesa

masculina musculosa i sensual que sembla esculpida des del desig. Però l'Església preferia negar el desig de l'artista que perdre l'artista mateix. Millor no mirar de prop. Millor no parlar d'això.

I, tanmateix, hi ha alguna cosa que s'escapa. Alguna cosa que persisteix. Perquè el sagrat sempre ha estat lligat al desig. A aquella necessitat de tocar allò inabastable, de besar una cosa que no es mou. Jo, de petita, no sabia res de tot això. Només sabia que aquella Verge tenia sabates. I que, en tocar-les, sentia que el diví no era

inabastable, sinó tangible, i que la meva mà —el meu desig— també podia formar part del misteri.

Tocar les sabates de la Verge va ser la meva primera manera de fer teologia: del cos, del joc, del secret, de l'encaix a les faldilles del seu vestit, de sabatetes de guix. Una teologia sense paraules, sense noms, sense dogmes, sense necessitat de saber el nom dels misteris. Només sé que són allà. Que tenen mans. Que tenen peus. Que es poden besar.

Nectaria Gheorghe

AGENDA

Dimecres 11 de juny, 18:30

Trobades d'acció

Conversa amb Emma S. Gutés i David Silvestre, creadors de continguts a xarxes i militants de NS!

Providència 42, Barcelona

Organitza: Acció pel català

Dissabte 21 de juny, 17:00

La Patum de Berga

Sortida per conèixer i viure una festa catalana que és Patrimoni de la Humanitat. Porta roba que es pugui cremar!

Berga

Organitza: Nosaltres Sols!

Divendres 27 de juny, 17:30

Model productiu, economia i habitatge a Catalunya (I)

Conferència de Noel Huguet Sabà

Rambla Santa Mònica 10, Barcelona

Organitzen: Nosaltres Sols! i CADCI

Dissabte 5 de juliol

Assemblea Nacional de Nosaltres Sols! a Vic

PATRIMONI, ART I CULTURA

Les obres de Sixena

Fa pocs dies rebíem la notícia que el Tribunal Suprem obligava al MNAC a «retornar» uns frescos romànics de gran importància en la història de l'art a Sixena.

Fins a l'any 1936, aquests frescos i altres obres que es trobaven al Museu de Lleida fins l'any 2017, estaven al Monestir de Vilanova de Sixena, aleshores pertanyent al Bisbat de Lleida. Durant el franquisme i l'anomenada Democràcia, el Bisbat fou desmembrat en benefici del Bisbat de Barbastro – Montsó.

Durant la guerra civil, el mencionat monestir fou assaltat i incendiat pels anarquistes, i els frescos de què estem escrivint quedaren molt malmesos. El Comitè de Salvament de Patrimoni Artístic de la Generalitat de Catalunya, dirigit per Josep Gudiol, encarregat del patrimoni de Catalunya i de les Diòcesis catalanes, rescatà les obres de Sixena. Aquest fet és molt important, atès que sense el qual aquestes obres no existirien i serien un record més d'entre tot l'art perdut dins el context de la guerra civil.

Els frescos foren depositats al Museu Nacional d'Art de Catalunya, i els col·locaren en una estructura ad hoc, i resten així fins a l'actualitat. No obstant això, el seu estat podria canviar.

El 2014, el govern d'Aragó començà una batalla legal perquè les obres es depositessin a l'Aragó, sense tenir en compte la ciència de la restauració patrimonial. Una era la seua única motivació: l'odi contra Catalunya.

Si el seu trasllat fos possible, i es presentés amb arguments racionals i

amb el suport de la ciència, podríem discutir on s'han de conservar les obres. Malauradament, aquest no és el cas. La sentència ignora tots els informes científics desfavorables al seu trasllat, i ordena que es dugui a terme.

Ho afirmaré categòricament: traslladar-les significaria imposar-los un dany irreparable. L'lur argument estrella és que els catalans les vam robar. Donant per bona aquesta hipòtesi, que en cap cas ho és, estaria justificat perquè van ser salvades, perquè si haguessin romàs a Sixena, avui no les tindríem.

El patrimoni artístic i llur conservació, però, no els importa gens. Volen unes obres que no foren capaços de conservar, que no han estat capaços de conservar (miri's l'estat de les obres robades al 2017 del Museu de Lleida) i que no seran capaços de conservar. Per un motiu molt senzill d'entendre: traslladar els frescos implicaria un dany irreparable que ni els millors restauradors del món amb la millor tecnologia podrien resoldre. Crec que no val la pena.

Però, si com ja hem dit, la seua motivació és moguda per l'odi, aleshores sí que ho val. I no m'arriscaré massa a l'afirmar que si s'acaben traslladant i arriben absolutament malmesos, els culpables serem els catalans.

I hom es preguntarà: quin serà el paper de les institucions catalanes governades pel PSOE? Agafant com a referència el paper que tingué la Batllia de Lleida amb mans socialistes el 2017, no m'estranyaria que posés

una catifa roja a l'entrada del MNAC perquè hi entrés la policia.

En comptes d'imposar-se, i negar-se a lliurar-les, simplement han afirmat que respecten les decisions judicials, i molt fluixet han mig insinuat que els experts no recomanen de traslladar-les i que no ho acaben de veure bé, però que si es produeix, ho respectaran. Donem gràcies a l'ERC, no ho oblidem.

Són conscients el que implica moure-les, i tot i això ho volen fer. M'agradaria saber qui seran els restauradors que s'atreviran a fer-ho; perquè cap persona racional amb els estudis corresponents a aquesta àrea, s'atreviria a fer-ho.

Desconeixem com es desenvoluparà: si s'imposarà la història de l'art i el seny, o l'odi contra Catalunya. Però tinguem present quelcom que ja hem anat afirmant al llarg de l'escrit: la demanda de traslladar-les no advoca per la conservació dels frescos romànics, sinó continuar una guerra per les obres d'art salvades pel Bisbat de Lleida i la Generalitat de Catalunya motivada per l'odi.

Que quedi clar: qui defensa de traslladar-les, estarà col·laborant amb la pèrdua de grans peces artístiques; i des del món de la història i la història de l'art, no haurem de parar de denunciar-ho.

Pere Antoni

Subscriu-te al butlletí de Nosaltres Sols!
enviant un correu electrònic a:
butlleti.nosaltressols@gmail.com